

V Myjave si uctili Štefánika a odhalili pamätnú tabuľku

6.5.2026 - Martin Kovanič | Mesto Myjava

V nedeľu 3. mája 2026, symbolicky deň pred 107. výročím tragickej smrti generála Milana Rastislava Štefánika, sa v priestore pri evanjelickom chráme Božom v Myjave konala spomienková udalosť venovaná odhaleniu pamätnej tabuľky Lipy slobody.

Za iniciatívou inštalácie pamätnej tabuľky stojí Michal Maliarik, miestny historik a niekdajší vedúci oddelenia kultúry mesta Myjava. Námestie M. R. Štefánika, zvané aj rínoč, bolo odjakživa pre Myjavčanov živým miestom stretnutí, občianskych, cirkevných i vojenských udalostí s miestnym i nadregionálnym významom, miesto jarmokov a trhov, kde stáročia pulzoval život Myjavy.

„Z miesta sála duch vzácnej histórie Myjavy a písala sa tu časť jej 440-ročných dejín. Je to miesto významných stretnutí a udalostí, vítali sa tu zahraničné delegácie, mládež tu končila školský rok, začínali sa regrácie, chodilo sa odtiaľto na Bradlo, po oslobodení v roku 1945 tu boli dočasne pochovaní sovietski vojaci,“ spomínal Michal Maliarik v úvode príhovoru.

Stretnutie v sebe nieslo kus symboliky. Dňa 3. novembra 1918 tu bola prečítaná Deklarácia slovenského národa. Slováci sa v nej prihlásili k vznikajúcemu Československu. Dňa 1. mája 1919 sa Myjavčania rozhodli ako pripomienku nového spoločného štátu Čechov a Slovákov vysadiť lipy pred kostolom. Dostali mená M. R. Štefánika a T. G. Masaryka, pričom Masarykova lipa rastie na mieste dodnes. Len tri dni po ich zasadení zastihla mladý štát tragická správa o Štefánikovej smrti. Už 6. mája vzdelanci z prostredia myjavského verejného života rozhodli, že v mestečku bude stáť Štefánikov pomník.

„Tento pomník pod majestátnou vežou v centre mesta stojí už 105 rokov a radí sa medzi rodinné striebro Myjavy. Je to prvý pamätník postavený Štefánikovi, jediný pamätník, ktorý prežil všetky režimy na pôvodnom mieste, je jedinečný architektonicky kubistickým slohom a aj tým, že je obojstranný,“ povedal Michal Maliarik.

K myšlienke sa vtedy veľmi flexibilne postavil Dr. Jaroslav Dvořák, ktorý na pamiatku poslednej cesty M. R. Štefánika spísal brožúru vydanú myjavským Sokolom v tlačiarni Daniela Pažického. Už počas pohrebu túto brožúru rozširovali a výnos z predaja putoval pre potreby výstavby pomníka. Veľkú úlohu v organizácii zohral Výbor pre postavenie pamätníka, na čele ktorého stáli J. Dvořák a Dr. Ján Slabej, predseda myjavskej Jednoty Sokol. Pomník vznikol zo zbierok ľudí a organizácií. Práve myjavský Sokol sa pri tejto činnosti veľmi angažoval, zameral sa na propagačnú a kultúrnu činnosť. Významne tiež prispeli myjavskí rodáci z amerického Little Falls, kde Ján Bradáč vyzbieral takmer 32 000 korún a doma obecná rada prispela čiastkou 10 000 korún. Celkové náklady dosiahli sumu 130 000 korún.

Návrh pamätníka pripravil architekt Čeněk Vořech, sochárskych prác sa zhostil Rudolf Březa. Jedenásť vagónov materiálu na stavbu pamätníka putovalo z Českej kamenárskej spoločnosti v Prahe a Ostroměři. Keďže myjavská železnica ešte vtedy nestála, premiestňovali sem tento materiál zo stanice v Brezovej.

Základný kameň pamätníka bol položený po nedeľných bohoslužbách dňa 5. mája 1921. Pri slávnostnom odhalení dňa 10. júla 1921 predniesol vtedajší richtár Martin Kovarčík reč s prísľubom,

že Myjavčania si pamätník budú naveky opatrovať. Noviny spod Bradla dokonca vo vtedajšej tlači zverejnili výzvu, aby nikto nikdy nepoškodil alebo nezničil pamätník, inak by neušiel klatbe a Božiemu trestu. A tak Myjavčania, richtári a neskôr primátori toto slovo držia. Štefánik prihliadal na všetky spoločenské a architektonické zmeny, ktoré sa v Myjave stali za posledných 105 rokov.

„Prečo vydržal, keď iné pomníky boli podľa módy búrané alebo stavané? V krátkosti je ťažké určiť hlavný dôvod. Možnú odpoveď dávajú priateľské a rodinné prepojenia Štefánika s Myjavou, čo vytvorilo akúsi ochrannú atmosféru, ktorá udržala túto vzácnu pamiatku do dnešných čias,“ podotkol Michal Maliarik.

Pamätník časom prešiel viacerými opravami, najmä v roku 1948 pri príležitosti storočnice udalosti meruôsmeho roku. V roku 1968 bola vykonaná oprava a parková úprava pri príležitosti návštevy Štefánikovej snúbenice Giuliany Benzoni, v roku 1985 pri oprave kostola bezplatne pamätník očistili. Odvtedy prešiel niekoľkými ďalšími úpravami v réžii mesta.

Históriu a vznik pamätníka priblížila i výstava *Prvý, jediný, jedinečný* na námestí pred mestským úradom v Myjave. Aktu odhalenia pamätnej tabuľky po službách Božích sa zhostil zborový farár CZ ECAV v Myjave Ján Velebír a primátor mesta Myjava Lubomír Halabrín za prítomnosti veriacich, obyvateľov mesta a členov MO Matice slovenskej.

„Ďakujeme pánovi Maliarikovi za myšlienku a stretnutie pri odkrytí pamätnej tabule. Je to lipa slobody, ale nazval by som ju aj lipou pamäti tohto miesta Myjavy, na ktoré môžeme byť právom hrdí. Hovorí o najvýznamnejších dejinách a najťažších chvíľach nášho mesta,“ povedal primátor Myjavy, Lubomír Halabrín.

„Či pomník, tabuľky, lipa, nie sú tu len na to, aby sme tu postáli a zbožne pozerali na minulosť. Je tu otázka: A čo my teraz? Štefánik je svojím životom a dielom veľkou výzvou. On bol nielen veľký syn slovenského národa, ale aj človek, ktorý Slovákov otváral okolitým národom a vôbec kultúre Európy. Urobil nás v Európe domácimi. To je odkaz, na ktorý treba myslieť aj dnes lebo spolupráca, vzájomný rešpekt a uznanie je cesta. Aby kontinuita dejín nami nekončila. Budme svedomití, aby sme to odovzdali mladším,“ povedal zborový farár CZ ECAV v Myjave, Ján Velebír.

„Viackrát sa v tlači objavili poznámky o jeho zápise do pamiatok UNESCO. No dnes nie je ani tou obyčajnou kultúrnou pamiatkou. Je to výzva. Pamätníci budovania pomníka a sadenia líp sú vo večnosti. Naša generácia mala možnosť získavať informácie od svojich rodičov, ktorí zažili obdobie nadšenia a úprimného vzťahu k Štefánikovi. Mladá generácia nevie o tejto časti 440-ročnej histórie Myjavy takmer nič. Obraciam sa preto na vás, odovzdávajte tieto informácie deťom a vnukom, aby nezapadli prachom dejín. Pripomeňte im túto lipu slobody, jej hlboké korene, vďaka ktorým už ustála mnohé víchrice, ktoré tu za tie roky prehrmeli. Tie pevné korene u ľudí, to je poznanie vlastnej národnej histórie, histórie mesta a regiónu v ktorom žijeme,“ povedal v závere príhovoru Michal Maliarik.

<https://www.myjava.sk/urad-pre-ludi/aktuality/v-myjave-si-uctili-stefanika-a-odhalili-pamatnu-tabulku-3912sk.html>